

II daļas 6.jautājums “Dažādi”

Profesionālās izglītības programmu finansēšana – normatīvais regulējums un pārmaiņu nepieciešamība

Profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu finansēšanu nosaka Ministru kabineta 2007. gada 2. oktobra noteikumi Nr. 655 “Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 655), saskaņā ar kuriem izglītības iestādes dibinātājam ir jānodrošina ar profesionālās izglītības programmu īstenošanu saistītās izmaksas. Kopš MK noteikumu Nr. 655 stāšanās spēkā nav pārskatīts un aktualizēts noteiktais profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimums (bāzes finansējums/normatīvs), kas jau ilgstoši neatbilst izglītības programmu faktiskajām īstenošanas izmaksām, vienlaikus profesionālas izglītības sistēmā pēdējos gados ir notikušas būtiskas pārmaiņas:

- sakārtots profesionālās izglītības iestāžu tīkls;
- veiktas investīcijas infrastruktūras modernizācijai, materiālās un tehniskās bāzes uzlabošanai (ERAF);
- izveidotas jaunas sadarbības formas ar sociālajiem partneriem un privāto sektoru;
- izstrādāta NKS, profesiju standarti un profesionālās kvalifikācijas prasības (ESF);
- uzsākta PKE satura izstrāde, modulāro IP izstrāde – ļauj iegūt valsts atzītu izglītības dokumentu par izglītības programmas zemāka līmeņa profesionālās kvalifikācijas vai profesionālās kvalifikācijas daļas apguvi;
- izglītības turpināšana vēlākos mācību posmos - profesionālās kvalifikācijas iegūšana neierobežotā laikā;
- nozaru pieprasījums pēc kvalificētiem speciālistiem;
- kompetenču apguve vienas profesijas specializācijās un saistītajās profesijās;
- grozījumi Profesionālās izglītības likumā (spēkā no 01.04.2022.) u.c.

Profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksas ietekmē arī tautsaimniecības rādītāju izmaiņas:

- nekustamā īpašuma nodokļa likmes;
- energoresursu cenas, t.sk. elektroenerģijas, siltumenerģijas tarifi u.c.;
- patēriņa cenu pārmaiņu (inflācijas) rādītājs;
- vidējais izmaiņu indekss (kumulatīvi);
- jaunizveidotās infrastruktūras uzturēšanas izmaksas u.c.

Tāpat arī IZM padotības profesionālās izglītības iestādēm un IZM līgumiestādēm 2021., 2022. un 2023. gada sākumā netika nodrošināts MK noteikumos Nr. 655 noteiktais izmaksu minimums (normatīvs) - normējamās izmaksas un dienesta viesnīcas izmaksas (2021.g. sākumā tika nodrošinātas 83,9% apmērā esošā budžeta finansējuma ietvaros – ap 2,7 milj. EUR iztrūkums; 2022.g. – 92%; 2023.g. – 95,0%).

Konceptuālais ziņojums “Par profesionālās izglītības programmu finansēšanu”

Ministrijas izstrādātajā konceptuālajā ziņojumā “Par profesionālās izglītības programmu finansēšanu” (turpmāk – Ziņojums), kas atbalstīts 2022. gada 15. februāra Ministru kabineta (turpmāk – MK) sēdē, sniegti priekšlikumi profesionālās izglītības programmu finansēšanas pilnveidei, lai nodrošinātu profesionālās izglītības programmu pilnvērtīgai īstenošanai nepieciešamo finansējumu, izvērtējot izglītības programmu izmaksu atbilstību faktiskajām izmaksām un aktualizējot tās. Tāpat arī Ziņojuma attiecīgā MK rīkojuma 2. punktā norādīts, ka sniegto priekšlikumu īstenošanai ir nepieciešams papildu finansējums un šis jautājums skatāms MK likumprojekta “Par valsts budžetu 2023. gadam” un likumprojekta “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam” sagatavošanas procesā kopā ar visu ministriju iesniegtajiem prioritārajiem pasākumiem atbilstoši valsts budžeta finansiālajām iespējām.

Par prioritāro pasākumu pieteikumiem (PPP) – priekšlikumu īstenošanai

Ministrija informē, ka 2023. gada 30. jūnijā (tāpat kā 2021. un 2022. gadā) Finanšu ministrijai tika iesniegti (reģ. Nr. 4-4.1e/23/1833) vairāki prioritāro pasākumu pieteikumi, lai nodrošinātu profesionālās izglītības programmu pilnvērtīgai īstenošanai nepieciešamo finansējumu, to starpā: bāzes finansējuma palielināšanai profesionālās izglītības programmu īstenošanai (normējamās izmaksas un dienesta viesnīcas uzturēšanas izmaksas); mācību prakšu organizēšanas izmaksu un darba vidē balstītu (DVB) mācību īstenošanas izmaksu finansēšanai; valsts finansēto vietu skaita palielināšanai profesionālās izglītības programmās u.c.

Saskaņā ar MK lēmumu neviens no iepriekšminētajiem pieteikumiem netika atbalstīts (MK 2023. gada 26. septembra sēdes protokols Nr.47., 43. §). Ministrija turpinās darbu pie izstrādāto priekšlikumu pilnveides, t.sk. aktualizējot to īstenošanai nepieciešamā finansējuma aprēķinus un sniegs pieteikumus prioritāro pasākumu īstenošanai arī 2025. gadam un turpmāk. Uzdevums par profesionālās izglītības programmu finansēšanas pilnveidi tiks ietverts arī Valdības rīcības plāna projektā.

Lai sasniegtu būtisku izglītojamo skaita īpatsvara pieaugumu profesionālās vidējās izglītības pakāpē un nozarēs, kurās atbilstoši Ekonomikas ministrijas darba tirgus prognozēm prognozēts būtisks speciālistu iztrūkums, nepieciešams kāpināt uzņemto izglītojamo skaitu, t.sk. paredzot iespēju arī pašvaldību un citu dibinātāju izglītības iestādēm pretendēt uz valsts budžeta finansējumu gadījumos, kad tās profesionālās izglītības programmas īsteno saskaņā ar noteiktiem kritērijiem.

PPP: Valsts finansēto vietu skaita palielināšana profesionālās izglītības programmās

Prioritārā pasākuma pieteikums paredz:

- 1) palielināt uzņemšanu katru gadu par 50 vietām IZM dibinātajās izglītības iestādēs;
- 2) uzsākt (no 1.kursa) pašvaldību un citu dibinātāju izglītības iestāžu īstenoto profesionālās izglītības programmu finansēšanu no valsts budžeta un nodrošināt pakāpenisku vietu skaita pieaugumu katru gadu par 75 vietām;
- 3) palielināt uzņemšanu katru gadu par 50 vietām IZM dibinātajās izglītības iestādēs - nodrošinot 50 personu uzņemšanu vēlākos mācību posmos.

Vietu skaitu plānots palielināt atbilstoši noteiktiem kritērijiem:

- 1) atbilstība pieprasījuma kritērijam vērtēta saskaņā ar EM darba tirgus prognozēm - kritērija izpildei, saskaņā ar EM prognozēm, izglītības programmai jābūt piederīgai izglītības programmu grupai, kurā tiek prognozēts speciālistu iztrūkums darba tirgū - vismaz 5% apmērā;
- 2) atbilstība nodarbinātības kritērijam vērtēta saskaņā ar absolventu monitoringa datiem (CSP) - izglītības programmas, kurās ne mazāk kā 70% absolventu, saskaņā ar absolventu monitoringa datiem, gadu pēc izglītības iestādes absolvēšanas, ir nodarbināti.

PPP: Bāzes finansējuma palielināšana profesionālās izglītības programmu īstenošanai

Priekšlikums paredz bāzes finansējuma paaugstināšanu (t.sk. normējamo izmaksu palielināšanu uz vienu izglītojamo gadā no 425,15 EUR uz 624,86 EUR un dienesta viesnīcu uzturēšanas izmaksu (nenormējamās izmaksas) palielināšanu uz vienu izglītojamo gadā no 282,23 uz 351,69 EUR).

PPP: Mācību prakšu organizēšanas izmaksu un darba vidē balstītu mācību īstenošanas izmaksu finansēšana profesionālajā izglītībā

Saskaņā ar normatīvo regulējumu (MK noteikumi Nr. 655) - kvalifikācijas prakses organizēšanas izmaksas jānodrošina no valsts budžeta līdzekļiem, vienlaikus, nepietiekamā finansējuma dēļ, šo izmaksu finansēšana līdz šim nav tikusi nodrošināta. Profesionālās izglītības programmu izmaksas veido normējamās un nenormējamās izmaksas, t.sk. kvalifikācijas prakses organizēšanas izmaksas (viena praktikanta kvalifikācijas prakses organizēšanas izmaksas – 7,11 EUR dienā). Savukārt DVB mācību (ārpus izglītības iestādes) īstenošanas izmaksu finansēšanu no valsts budžeta normatīvais regulējums neparedz, vienlaikus jau no 2017.gada DVB mācības tiek īstenotas 8.5.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā” projekta (turpmāk - 8.5.1.SAM projekts) ietvaros, t.sk. nodrošinot DVB mācību un mācību prakšu īstenošanai nepieciešamo finansējumu, vienlaikus tas tiek nodrošināts tikai projektā iesaistītajiem dalībniekiem.

8.5.1.SAM projekts tiks īstenots līdz 31.12.2023. un ES fondu 2021.-2027.gada plānošanas periodā, salīdzinot ar iepriekšējo plānošanas periodu - pieejamais finansējums DVB mācību īstenošanai būs ievērojami mazāks.

Prioritāro pasākumu pieteikumi profesionālajā izglītībā 2024. - 2026. gadam

Nr. p.k.	Prioritārais pasākums	Nepieciešamais finansējums			
		2024.gads	2025.gads	2026.gads	Turpmāk
1.	Valsts finansēto vietu skaita palielināšana profesionālās izglītības programmās	195 793	783 173	1 051 166	1 437 239
2.	Bāzes finansējuma palielināšana profesionālās izglītības programmu īstenošanai*	6 496 315	6 496 315	6 496 315	6 496 315
3.	Mācību prakšu organizēšanas izmaksu un darba vidē balstītu mācību īstenošanas izmaksu finansēšana profesionālajā izglītībā*	7 368 027	8 068 592	8 753 664	8 753 664

*Priekšlikums par bāzes finansējuma pakāpenisku palielināšanu, prakšu organizēšanas izmaksu un darba vidē balstītu mācību īstenošanas izmaksu finansēšanu profesionālajā izglītībā attiecināms uz IZM, Kultūras ministrijas, Zemkopības ministrijas un Veselības ministrijas padotības izglītības iestādēm, kas īsteno profesionālās izglītības programmas, attiecīgi izmaksu aktualizācijā izmantoti ministriju sniegtie aprēķini, kā arī saņemts konceptuāls atbalsts sniegto priekšlikumu īstenošanai.

Grozījumi MK noteikumos Nr. 655

Izstrādāts tiesību akta projekts "Grozījumi Ministru kabineta 2007. gada 2. oktobra noteikumos Nr. 655 "Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo"" (23-TA-622; 30.05.2023. nodots saskaņošanai iesaistītajām institūcijām), kas cita starpā paredz palielināt bāzes finansējumu:

- Normējamās izmaksas uz vienu izglītojamo gadā (izglītības programmu grupai "Vadība un administrēšana") palielināt no 425,15 EUR līdz 624,86 EUR.
- Dienesta viesnīcas izmaksas palielināt no 282,23 EUR līdz 351,69 EUR.

Ņemot vērā MK lēmumu (MK 2023. gada 26. septembra sēdes protokols Nr.47., 43. §) un Finanšu ministrijas atzinumu par TA projektu grozījumi MK noteikumos Nr. 655 tiks virzīti, izklaujot grozījumus, kas saistīti ar bāzes finansējuma palielināšanu.

Turpmākie soļi:

- 1) Priekšlikumu pilnveide, prioritāro pasākumu pieteikumu sagatavošana 2025. gadam un turpmāk (30.06.2024.)
- 2) Grozījumu MK noteikumos Nr. 655 iesniegšana apstiprināšanai Ministru kabinetā (31.12.2023.)
- 5) Papildināt MK noteikumus Nr. 655 ar jaunu izmaksu pozīciju par profesionālās kvalifikācijas eksāmenu eksaminācijas komisijas ekspertu darba apmaksu (31.12.2023.)
- 3) Izmaksu koeficientu pārskatīšana - darba grupas izveide profesionālās izglītības programmu grupu izmaksu minimālo koeficientu pārskatīšanai un aktualizācijai, ņemot vērā izglītības programmu specifiku un to īstenošanai nepieciešamos resursus (priekšlikumu izstrāde līdz 31.12.2024.)
- 4) Izstrādāt priekšnosacījumus sniegtā balstītai profesionālās izglītības iestāžu finansēšanai (priekšlikumu izstrāde līdz 31.12.2025.)